

OSIGURANJE OD POŽARA I POTRESA, PRIJE I POSLIJE RAZORNIH POTRESA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Vuljak, Fran

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:629491>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-04**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

OSIGURANJE OD POŽARA I POTRESA, PRIJE I POSLIJE RAZORNIH POTRESA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Vuljak, Fran

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:629491>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-02-10**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL SIGURNOSTI I ZAŠTITE
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ SIGURNOSTI I
ZAŠTITE

FRAN VULJAK

**Osiguranje od požara i potresa, prije i
poslije razornih potresa u Republici
Hrvatskoj**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2022.

KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
SAFETY AND PROTECTION DEPARTMENT
UNDERGRADUATE PROFESSIONAL STUDY OF
SECURITY AND PROTECTION

FRAN VULJAK

**Fire and earthquake insurance, before and
after devastating earthquakes in the
Republic of Croatia**

FINAL PAPER

Karlovac, 2022.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL SIGURNOSTI I ZAŠTITE
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ SIGURNOSTI I
ZAŠTITE

Zaštita od požara

FRAN VULJAK

**Osiguranje od požara i potresa, prije i
poslije razornih potresa u Republici
Hrvatskoj**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: dr. sc. Nikolina Smajla, prof.v.š.

Karlovac, 2022.

Sažetak

Na području Republike Hrvatske 2020. godine dogodila su se dva vrlo jaka i razorna potresa. Početkom godine dogodio se prvi potres koji je bio na području Zagreba, dok se drugi potres dogodio na samom kraju 2020. godine na području Petrinje. U vrlo kratkom razdoblju dogodile su se dvije prirodne katastrofe, odnosno proglašene su velike elementarne nepogode. Uz ljudske žrtve potres je uzrokovao i veliku materijalnu štetu. Malim brojem ugovorenih osiguranja koja su imala pokriće štete od potresa, većinski teret odštete pao je na Republiku Hrvatsku. Tko je imao ugovorenim osiguranjem pokrivenu štetu od potresa, nije imao problema i briga u vezi sanacije ili naplate štete. Prema analizama, tržište osiguranja u RH je vrlo malo naspram zapadnih zemalja. Većinski udio u ukupnom osiguranju imaju neživotna osiguranja. Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda bilježi povećanje broja ugovorenih polica, a broj polica osiguranja od potresa gotovo se udvostručio nakon potresa. Potres nije uzrokovao značajne promjene na visinu premije police osiguranja.

Ključne riječi: osiguranje, potres, osiguranje od potresa, osiguranje od požara i elementarnih nepogoda, tržište osiguranja

Summary

In 2020, two very strong and devastating earthquakes occurred on the territory of the Republic of Croatia. At the beginning of the year, the first earthquake occurred in Zagreb, while the second earthquake occurred at the end of 2020 in the area of Petrinja. Two natural disasters occurred in a short time and elementary disasters have been declared. In addition to human victims, the earthquake also caused huge material damage. The majority burden of compensation fell on Republic of Croatia. The one who had earthquake damage covered by contracted insurance had no problems and worries regarding rehabilitation or recovery of damages. According to analyses, the insurance market in the Republic of Croatia is very small compared to Western countries. Non-life insurances have the majority share of total insurance. Insurance against fire and natural disasters recorded an increase in the number of contracted policies and the number of earthquake insurance policies almost doubled after the earthquake. The earthquake did not cause significant changes to the insurance policy premium.

Keywords: insurance, earthquake, earthquake insurance, fire and natural disaster insurance, insurance market

Sadržaj

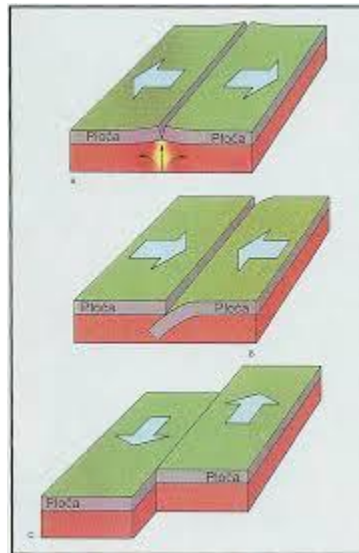
1. Uvod.....	1
2. Općenito o potresima	2
2.1. Potresi u RH.....	5
2.2. Razorni zagrebački potres 2020. godine	6
2.3. Razorni potres na području Petrinje, Siska i Gline 2020. godine	8
3. Osnove osiguranja.....	11
3.1. Pojam osiguranja.....	11
3.2. Osnovni elementi osiguranja	12
3.3. Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda i osiguranje od potresa	20
4. Analiza tržišta osiguranja prije i poslije razornih potresa	23
4.1. Analiza tržišta osiguranja od požara i potresa prije i poslije razornih potresa u RH	28
5. Analiza ugovorenih polica osiguranja prije i poslije potresa	33
5.1. Zaključak analize polica osiguranja.....	39
6. Zaključak.....	40
Literatura	42
Prilozi	44
Slike.....	44
Tablice	45
Grafikoni.....	45

1. Uvod

U Republici Hrvatskoj dogodila su se dva razorna potresa. Prvi razorni potres dogodio se na području grada Zagreba 22. ožujka 2020. godine u 6:24 h, magnitude 5.5 prema Richteru. Drugi razorni potres dogodio se na području Sisačko – moslavačke županije, točnije na području Petrinje, a razorne posljedice potresa osjetili su još gradovi Sisak i Glina. Najjači potres na području Petrinje dogodio se 29. prosinca 2020. godine u 12:19 h, magnitude 6.2 prema Richteru. Ovi potresi potakli su pitanje osiguranja od potresa u RH. Svjedoci smo velikih materijalnih šteta, koju su uzrokovali spomenuti potresi. Veliki broj ljudi nije imao osiguranje od potresa za svoje nekretnine te sada prolaze kroz jako teško razdoblje glede obnove. Ljudi žive u improviziranim smještajima, kontejnerima i sl. i nadaju se pomoći državnih vlasti i lokalnih zajednica. Ti ljudi osuđeni su na humanitarne pomoći, fondove solidarnosti itd. Dvije godine kasnije vidimo da su ti ljudi i dalje u istim privremenim smještajima, a postavlja se pitanje hoće li uopće doživjeti obnovu svojih kuća. Cilj ovog rada jest analizirati kako je potres utjecao na tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj i na tržište osiguranja od požara i elementarnih nepogoda te osiguranja od potresa.

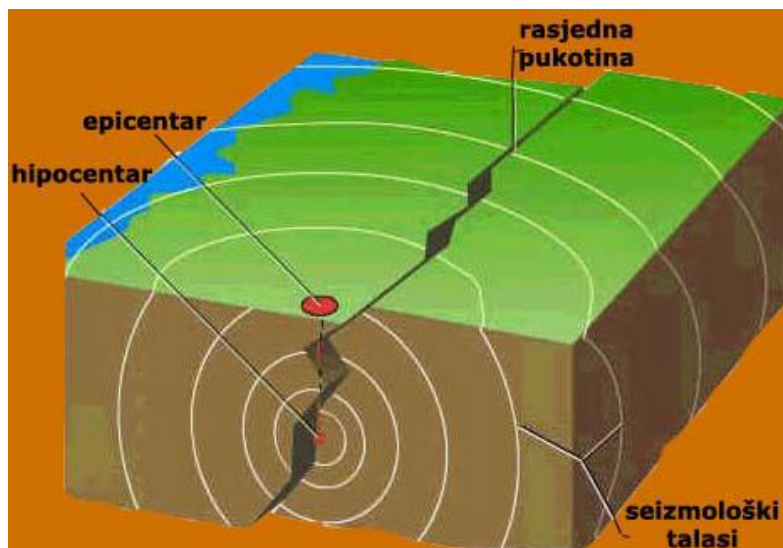
2. Općenito o potresima

Potres (*engl. earthquake*) je iznenadno oslobađanje nakupljene energije unutar ograničenog područja u Zemlji. (www.pmf.unizg.hr) Najčešće do potresa dolazi zbog djelovanja tektonskih sila, odnosno pomicanja tektonskih ploča. Osim tektonskih potresa postoje još i vulkanski, urušni, impaktni i umjetni potresi. Točno vrijeme kada će se potres dogoditi ne može se prognozirati. U cijelom svijetu konstantno se događaju potresi. Dobro je kada su potresi, odnosno podrhtavanja stalna, jer se nakupljena energija polako oslobađa. Prilikom velikog nakupljanja energije (koje može trajati godinama), kada se naglo oslobodi, dolazi do razornih potresa. Proučavanjem i analiziranjem potresa bavi se seizmologija. (www.pmf.unizg.hr)

Slika 1. Vrste pomicanja tektonskih ploča

Prema mjestu nastanka potresi se dijele na: hipocentar i epicentar. Hipocentar je mjesto nastanka potresa unutar Zemlje, a još se naziva i žarište. Točka na zemljinoj površini vertikalno iznad hipocentra naziva se epicentar. Gledajući hipocentar potres može biti duboki, srednje duboki i plitki. (www.pmf.unizg.hr)

Slika 2. Shematski prikaz potresa

Intenzitet potresa ukazuje kako potres utječe na ljude, ljudske tvorevine i promjene u prirodi. Makroseizmičkim metodama mjeri se intenzitet potresa, a vrijednost se iskazuje po Mercallijevoj ljestvici koja ima vrijednosti od 1 – 12 stupnjeva.

Magnituda prikazuje jačinu potresa u hipocentru, odnosno prikazuje količinu oslobođene energije u istom. Vrijednost magnituda definira Richterova ljestvica. (www.potresi.hr)

Uređaj koji mjeri mikrosezmičkim i makroseizmičkim metodama je seizmograf.

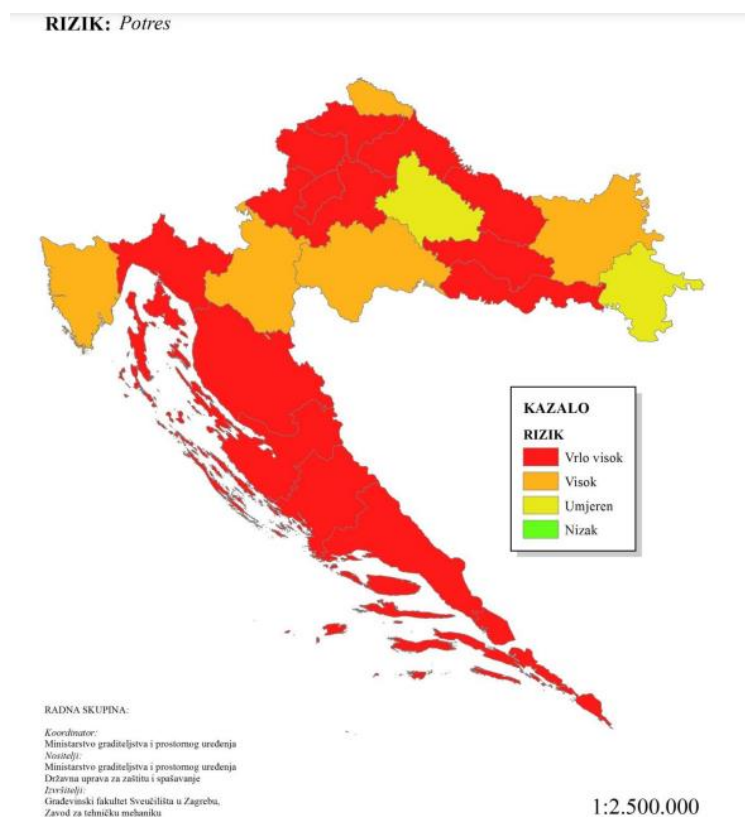
Tablica 1. Jačina, učinak i učestalost potresa

Richterove magnitude	Opis potresa	Učinci djelovanja potresa	Učestalost pojave
Ispod 2,0	Mikro	Mikropotresi, ne osjećaju se.	Oko 8.000 po danu
2,0 – 2,9	Manji	Općenito se ne osjete, ali bilježe ih seizmografi.	Oko 1.000 po danu

3,0 – 3,9		Često se osjete, no rijetko uzrokuju štetu.	49.000 godišnje (procjena)
4,0 – 4,9	Lagani	Osjetna drmanja pokućanstva, zvukovi trešnje. Značajnija oštećenja rijetka.	6.200 godišnje (procjena)
5,0 – 5,9	Umjereni	Uzrokuje štetu na slabijim građevinama u ruralnim regijama, moguća manja šteta kod modernih zgrada.	800 godišnje
6,0 – 6,9	Jaki	Može izazvati štete u naseljenim područjima 160 km od epicentra.	120 godišnje
7,0 – 7,9	Veliki	Uzrokuje ozbiljnu štetu na velikom području.	18 godišnje
8,0 – 8,9	Razarajući	Može prouzrokovati golemu štetu i po tisuću kilometara od epicentra.	1 godišnje
9,0 – 9,9		Katastrofalni potres koji uništava većinu objekata u krugu od nekoliko tisuća kilometara.	1 u 20 godina
10,0+	Epski	Nikada nisu zabilježeni.	Ekstremno rijetki (nepoznati)

2.1. Potresi u RH

U povijesti je na prostoru Republike Hrvatske zabilježeno puno seizmičke aktivnosti tla. Ponajviše u seizmičkoj aktivnosti ističu se sjeverozapadni kontinentalni dio i priobalno područje. Uzrok seizmičke aktivnosti priobalnog područja je podvlačenje Jadranske platforme pod Dinaride, a sjeverozapadnog kontinentalnog dijela uzrokuje kretanje Dinarida i Alpa. (Nola, I. A., i sur., 2012) Motreći sliku 3. zaključuje se da gotovo cijeloj Republici Hrvatskoj prijete visok do vrlo visok rizik od katastrofe uzrokovan potresom. Samo Bjelovarsko – bilogorska i Vukovarsko – srijemska županija svrstavaju se u umjeren rizik.

Slika 3. Procjena rizika od katastrofa u RH, urok: potres

Prvi zapisani razorni potresi na području Republike Hrvatske dogodili su se već 361. godine na otoku Pagu, te 1667. godine u Dubrovniku. Na otoku Pagu zbog potresa grad Cissa propao je u more, a grad Dubrovnik je bio skoro u potpunosti razrušen te je bilo oko 3000 žrtava. Ti potresi bili su intenziteta X stupnjeva po MCS ljestvici. (Atalić, J., i sur. 2019) Razorni potresi događali su se dalje kroz povijest kao što se može vidjeti u tablici 2.

Tablica 2. Razorni potresi u RH kroz povijest

Godina	Mjesto	Magnituda / po Richteru	Intenzitet / u stupnjevima MCS
1511.	Slunj, Hrvatska		IX-X
1667.	Dubrovnik, Hrvatska		X
1757.	Virovitica, Hrvatska		IX
1880.	Zagreb, Hrvatska	6,3	VIII
1909.	Pokuplje, Hrvatska	6,0	VIII-IX
1942.	Imotski, Hrvatska	6,2	IX
1962.	Makarska, Hrvatska	6,2	IX
1979.	Crnogorsko primorje	7,0	VII
1996.	Ston, Hrvatska	5,9	VIII

2.2. Razorni zagrebački potres 2020. godine

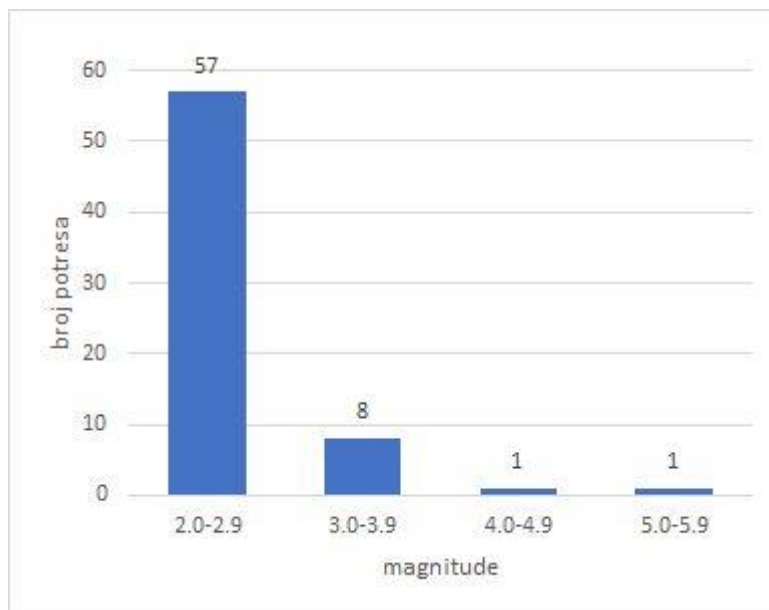
U Zagrebu, 22.3.2020. godine u 6:24 h dogodio se razoran potres, koji je u epicentru iznosio 5,5 prema Richteru. Poslije ovog jakog potresa do kraja 2021. godine na području grada Zagreba zabilježeno je oko 3500 potresa. (www.pmf.unizg.hr) U potresu je ozlijeđeno 27 osoba, a jedna osoba je preminula. Zagreb ne pamti ovako razoran potres još od 1880. godine. (www.wikipedia.hr) Osim ljudskih žrtava, potres je uzrokovao velike materijalne štete, koje još ni danas (2022. godine) nisu sanirane. Procijenjena šteta od potresa iznosi 86,4 milijarde kuna. (www.jutarnji.hr) Mnoge kuće, stambene zgrade, javne zgrade, crkve, povijesne zgrade,

kulturno dobro, bolnice, automobili itd. oštećeni su djelomično ili u potpunosti, kao što se može vidjeti na slici 4.

Slika 4. Materijalna šteta zagrebačkog potresa 2020. godine

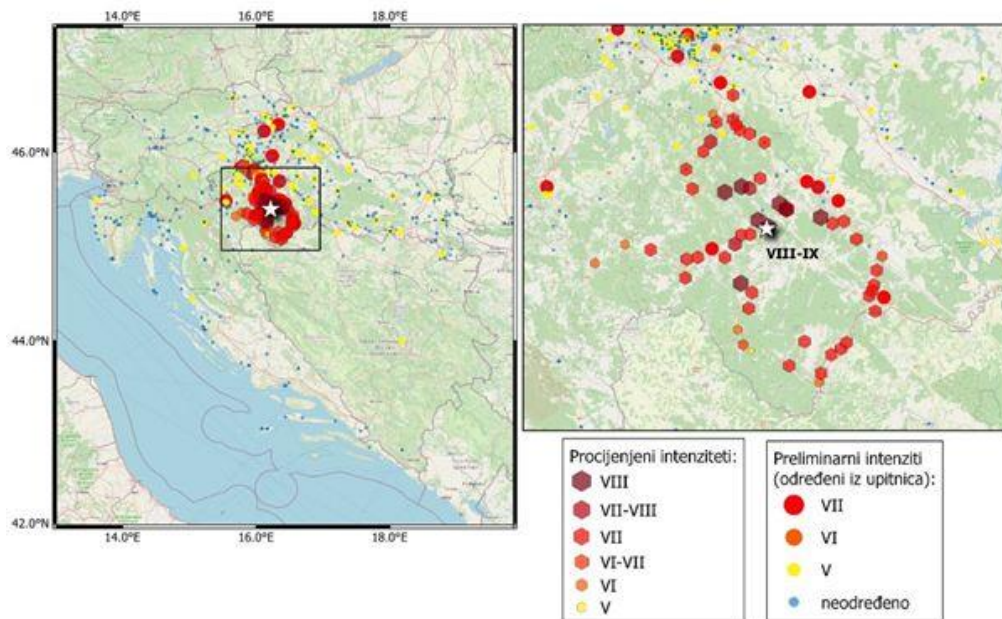
Jačinu i razornost potresa opisuje i intenzitet potresa koji je u najvećoj vrijednosti iznosio VII stupnjeva prema EMS ljestvici. Dubina potresa je bila plitka 12-20 km, a epicentar potresa je bio na području naselja Markuševac i Čučerje. (www.pmf.unizg.hr) Nakon tako jakog potresa događa se veliki broj manjih potresa, a na slici 5 prikazani su potresi jači od 2 prema Richteru koji su se dogodili do 31.12.2021.

Slika 5. Broj potresa s magnitudama većim od 2.0 do 31.prosinca 2021. godine

2.3. Razorni potres na području Petrinje, Siska i Gline 2020. godine

Na užem području Petrinje, točnije u mjestu Strašnik, 28.12.2020. godine u 06:28h dogodio se snažan potres jačine u epicentru 5,0 prema Richteru. Taj potres bio je uvertira u razoran potres koji se dogodio 29.12.2020. godine u 12:19 h. Razoran potres u hipocentru bio je jačine 6,2 prema Richteru, a na slici 6 prikazan je intenzitet u epicentru, koji je iznosio VIII stupnjeva prema EMS ljestvici. (www.pmf.unizag.hr) Ovaj potres bio je puno jači od zagrebačkog, te se osjetio na području cijele Hrvatske, susjednim zemljama pa čak i dalje.

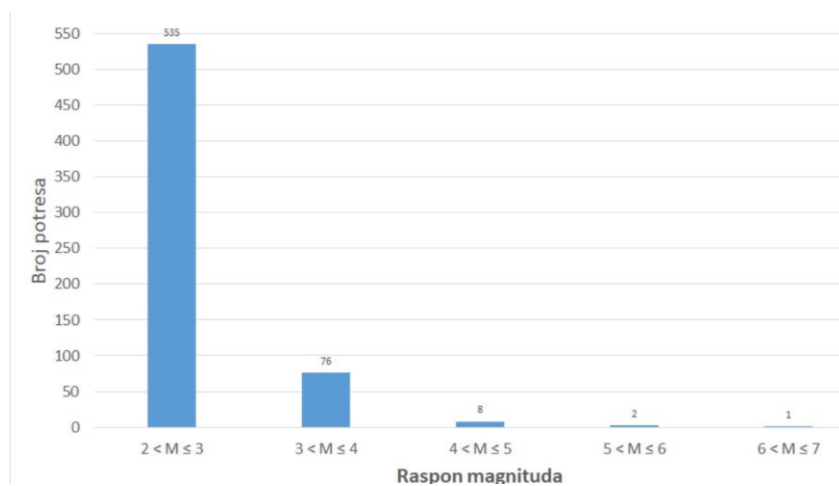
Slika 6. Intenzitet glavnog Petrinjskog potresa 29.12.2020. u 12:19h.

Tijekom potresa stradalo je 36 osoba, od toga 8 sa smrtnim posljedicama, a 28 osoba je zadobilo tjelesne ozljede. Potres u Petrinji uzrokovao je veliku materijalnu štetu, koja je po procjeni oko 41,6 milijardi kuna odnosno 5,5 milijardi eura. Na temelju prouzročene štete Vlada Republike Hrvatske proglasila je elementarnu nepogodu velikih razmjera. (www.potresinfo.gov.hr) Prema podacima Vlade Republike Hrvatske u spašavanju (do 3.1.2021.) sudjelovalo je ukupno 8353 djelatnika intervencijskih službi, dok je u oporavku (od 4.1.2021.) sudjelovalo 25068 djelatnika intervencijskih službi. Ukupan trošak tih intervencija i angažiranog osoblja iznosio je ukupno 12,41 milijun eura. (www.mpgi.gov.hr) Isto kao i u Zagrebu stradali su mnogi objekti i građevine, a samo jedan mali dio štete može se vidjeti na slici 7.

Slika 7. Posljedice potresa u Petrinji, Sisku i Glini

Na slici 8 može se vidjeti da je od 28.12.2020. do 28.01.2021. godine zabilježeno je 662 potresa, koji su jednaki ili veći od magnitude 2.0. (www.pmf.unizag.hr) Ako se ti podaci usporede sa zagrebačkim potresom može se uvidjeti koliko je petrinjski potres bio razorniji i jači. Što je jači potres u pravilu uzrokuje više naknadnih potresa. Na području Petrinje, Siska i Gline dogodilo se 595 potresa, jačih od 2.0 stupnja prema Richteru, više nego na području Zagreba.

Slika 8. Potresi magnitude veće od 2.0 na području Petrinje, Siska i Gline

3. Osnove osiguranja

3.1. Pojam osiguranja

Kako prije, tako je i danas od velike važnosti zaštititi ne samo sebe kao pojedinca, nego i društvo u cjelini od mogućih štetnih posljedica prirodnih sila i ostalih opasnosti. (Andrijašević, Petranović, 1999) Potpuna zaštita od potencijalnih opasnosti po vlastiti život i materijalnih dobara, naravno, nije moguća, no preventivnim mjerama mogu se djelomično ublažiti moguće posljedice. S obzirom da je za pojedinca nemoguće samostalno pokrivanje štetnih posljedica uzrokovanih različitim silama, tada pojedinac višak rizika odlučuje prenijeti na osiguravatelja. (Klasić, Andrijanić, 2013)

Brojne su (manje ili više slične) definicije osiguranja, no u općenitoj definiciji osiguranja Andrijašević i Petranović (1999, str. 23) navode da je to metoda transfera rizika s osiguranika na osiguravatelja, koji prihvaća nadoknadu slučajne štete onima kod kojih su nastale i raspodijeli ih na sve članove rizične zajednice na načelima uzajamnosti i solidarnosti. Prema ovoj definiciji, dvije temeljne karakteristike osiguranja su:

1. Prijenos rizika s pojedinca na osiguravajuće društvo i 2. podjela gubitka među članovima grupe na nekoj pravičnoj osnovi. (Vaughan et al., 2000) Nakon što pojedinac sklopi osiguranje, on postaje član određene rizične zajednice. Dakle, rizičnu zajednicu čine svi oni osiguranici koji su platili određenu premiju i tako se zaštitili mogućeg rizika. Spomenuti autori (Vaughan et al., 2000) također definiraju osiguranje sa stajališta pojedinca i s motrišta društva. Osiguranje sa stajališta pojedinca (Vaughan et al., 2000, str. 16) jest gospodarski instrument kojim pojedinac zamjenjuje mali određeni iznos (premija) za veliki neizvjestan financijski gubitak (neizvjesnost od koje se osiguravamo) koji bi postojao da nema osiguranja. Osiguranje s motrišta društva je gospodarski instrument za smanjivanje i uklanjanje rizika procesom kombiniranja dovoljnog broja istovjetnih izlaganja u skupinu, kako bismo mogli predvidjeti gubitke za skupinu kao cjelinu. (Vaughan et al., 2000, str. 23)

Glavni sudionici osiguranja su: osiguravatelj koji se uz naplatu određene cijene (premije), obvezuje ugovaratelju osiguranja da će osiguraniku (korisnik osiguranja) isplatiti naknadu (osigurninu) za nastalu štetu. Kao jedan od sudionika osiguranja je i reosiguravatelj tj. osiguravajuće društvo koje sklapa ugovor o reosiguranju i time preuzima odgovornost plaćanja

cijelog ili dijela iznosa štete izravnom osiguravatelju koje bi on trebao platiti svom osiguraniku. (Klasić, Andrijanić, 2013)

3.2. Osnovni elementi osiguranja

Prema Stipić (2008) sklapanje i ispunjavanje ugovora o neživotnom i životnom osiguranju smatra se **osnovnim poslovima osiguranja** (osim obaveznih socijalnih osiguranja). Ponuda osiguranja najčešće je napisana na tiskanici osiguratelja, a može biti u pisanom ili usmenom obliku. Ukoliko osiguranik u roku od 8 dana (osim ako nije određen kraći rok), odnosno 30 dana kod osiguranja života, ne odbije ponudu osiguranja, utoliko se ugovor smatra sklopljenim.

Ugovor o osiguranju je uzajamni pravni posao između osiguranika i osiguravajućeg društva uz dogovorenu naknadu (premiju). Ugovaratelj osiguranja obvezuje se platiti dogovorenu premiju osiguranja, a osiguratelj isplatiti ugovoreni financijski iznos u slučaju nastanka osiguranog slučaja.

Polica osiguranja je pisani dokument o sklopljenom osiguranju i predstavlja sastavni dio ugovora o osiguranju.

Premija osiguranja podrazumijeva novčani iznos koji ugovaratelj osiguranja plaća osiguravatelju na temelju sklopljenog ugovora o osiguranju. Premija osiguranja može biti: policirana ili ugovorena premija, fakturirana premija, naplaćena premija i dužna premija. (Klasić, Andrijanić, 2013) Rafaj (2009) također spominje da se premija osiguranja sastoji od funkcionalne premije i režijskog dodatka. Funkcionalna premija dijelom je tehničke premije koja služi za naknadu štete i isplatu ugovorenog iznosa. Također, funkcionalna premija sastoji se i od dijela za preventivu koji služi za smanjenje ili potpuno uklanjanje negativnog djelovanja uzrokovanog određenom štetom. Režijski dodatak odgovoran je za pokriće troškova obavljanja djelatnosti osiguranja. Osiguranje se ugovara na određeno vremensko razdoblje u budućnosti, dakle premija se može odnositi na dio pokrića u tekućoj, a dio u idućoj godini. Premija koja podrazumijeva pokriće osiguranja u idućoj godini naziva se prijenosna premija. (Klasić, Andrijanić, 2013)

Osigurana svota podrazumijeva osiguravateljevu obvezu isplate maksimalnog iznosa korisniku osiguranja ukoliko nastupi osigurani slučaj. Također postoje i reosiguravatelji, odnosno osiguravajuća društva koja obavljaju poslove reosiguranja. (Stipić, 2008)

Kako se razvijalo osiguranje, tako je došlo i do razvoja **reosiguranja**. Prema Andrijanić i Klasić (2002) reosiguranje je kao takvo omogućilo preuzimanje velikih i složenih rizika, a najlakše ga je shvatiti kao osiguranje osiguravatelja, tj. ponovno osiguranje preuzetih rizika od drugog osiguravatelja. Do reosiguranja dolazi kada osiguravatelj dio svojih obaveza iz ugovora o osiguranju prenosi u reosiguranje kao pokriće kod drugog osiguravatelja (reosiguravatelja) temeljem zaključenog ugovora o reosiguranju. Reosiguranje se dijeli na pasivno i aktivno reosiguranje. Pasivno reosiguranje se događa kada osiguravatelj prenosi (cedira) višak rizika reosiguravatelju, dok je aktivno reosiguranje reosiguravateljevo preuzimanje obaveze iz ugovora o osiguranju u reosiguranje. Uz spomenutu podjelu (aktivno i pasivno reosiguranje) Zelenika (1996) spominje i sljedeće podjele: obavezno i dobrovoljno reosiguranje te potpuno, proporcionalno i neproporcionalno osiguranje. Obavezno reosiguranje je ono koje je sklopljeno po sili zakona. Ono može biti načinom posebne državne kontrole u sustavu osiguranja (npr. u Grčkoj, Brazilu...). Dobrovoljno reosiguranje je ono reosiguranje kada je ugovor sklopljen po slobodnoj volji ugovornih stranaka. Na načelima dobrovoljnosti temelji se Hrvatski sustav osiguranja i reosiguranja. Potpuno reosiguranje podrazumijeva prenošenje ukupnih obaveza iz ugovora o osiguranju (ili reosiguranju) u pokriće reosiguranja (ili retrocesije – osiguranje reosiguravatelja). U proporcionalnom osiguranju cedent i reosiguratelj ugovorom u jednakom dijelu raspoređuju obavezu iz ugovora o osiguranju. U neproporcionalnom osiguranju cedent sam određuje kolika će biti visina njegove obaveze, samopridržaj ili prioritet. Prije početka obaveze pokriva osiguratelj formira postupak za sklapanje pravovremenog primjerenog ugovora o reosiguranju. Osiguratelj mora osigurati da su ugovorni uvjeti usklađeni s veličinom i strukturom portfelja, a sadržaj ugovorenih prava i obveza treba biti razumljiv. Osigurateljeva dužnost je pratiti provođenje ugovornih obveza i ostvarivanje prava iz reosiguranja. Pri sklapanju ugovora o reosiguranju osiguratelji moraju uzeti u obzir sljedeće:

- financijsku snagu i evidencije isplate reosiguratelja;
- strategiju upravljanja rizikom i kapitalom;
- prikladnost strategije reosiguranja s obzirom na temeljne portfelje osiguranja; strukturu programa reosiguranja;

- uvjete u kojim se relevantne funkcije prenose vanjskim partnerima;
- razine ukupne izloženosti jednom reosiguratelju ili različitim reosigurateljima koji su dio iste grupe;
- udio ustupljenih rizika tako da su zadržani neto rizici razmjerni financijskim resursima osiguratelja; otpornost programa reosiguranja u stresnim situacijama;
- opseg bilo kakvog smanjenja kreditnog rizika. (www.hanfa.hr)

Ugovor o reosiguranju temelji se na brojnim prihvaćenim načelima, a Zelenika (1996) kao i autori Andrijanić i Klasić (2002) spominje najvažnija načela:

- načelo dobrovoljnosti (ugovor o reosiguranju sklapaju po slobodnoj volji, pa sukladno ovom načelu mogu odrediti i kakav sadržaj žele)
- načelo savjesnosti i povjerenja (ekonomsko – pravni odnosi između osiguratelja i reosiguratelja moraju se temeljiti na ovom načelu)
- načelo obeštećenja (osiguratelj može direktno tražiti naknadu iz ugovora o reosiguranju samo ako je stvarno pretrpio štetu po nekom riziku za koji je reosiguran)
- načelo istovjetnosti sudbine (osiguratelji i reosiguratelji dijele istu sudbinu)

Ovisno o broju predmeta reosiguranja razlike se mogu praviti između tri vrste ugovora:

- pojedinačni ugovor o reosiguranju
- opći ugovor o reosiguranju
- ugovor o otvorenom pokriću reosiguranja

Kada je riječ o ugovorima reosiguranja svote osiguranja najvažnije su četiri vrste ugovora:

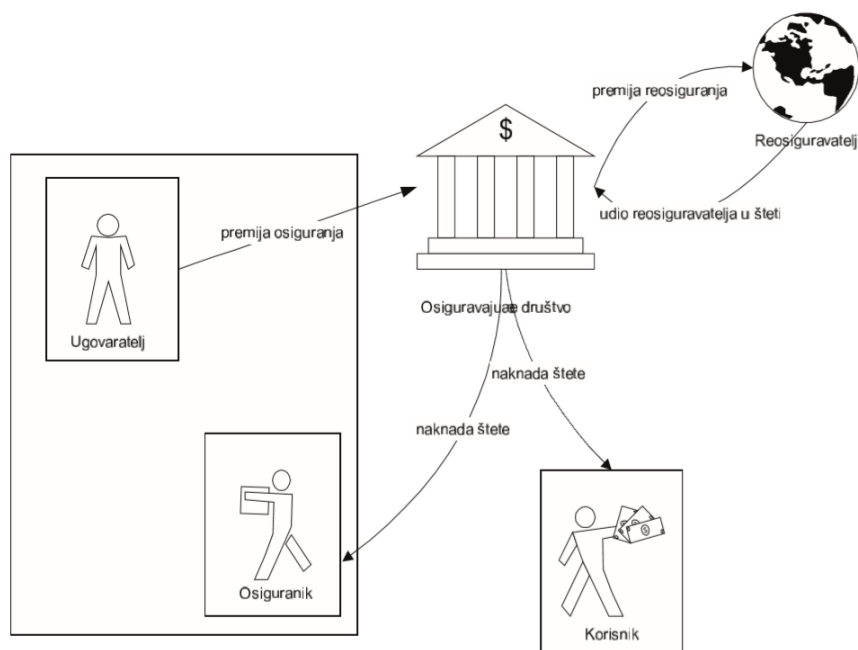
- ugovor o ekscedentnom reosiguranju
- ugovor o kvotnom reosiguranju
- ugovor o kvotno – ekscedentnom reosiguranju
- ugovor o reosiguranju viška rizika (Zelenika, 1996)

O **likvidaciji štete** autorica Rafaj (2009) piše kao o postupku utvrđivanja štete i isplate odštete odnosno isplate osigurane svote osiguraniku ili korisniku osiguranja nakon nastanka osiguranog slučaja. Osiguranik je dužan obavijestiti osiguratelja čim nastupi osigurani slučaj, a najkasnije u roku od tri dana otkad je to saznao (osim u slučaju osiguranja života). Ako osiguranik ne obavijesti osiguratelja u određeno vrijeme dužan je nadoknaditi štetu koju bi osiguratelj zbog toga imao, ali s time ne gubi pravo na osigurninu.

Na mrežnoj stranici HANFA-e (www.hanfa.hr) pojam **franšiza** objašnjen je kao sudjelovanje osigurane osobe u šteti, u unaprijed dogovorenom iznosu, jednostavnije razjašnjeno, u slučaju da je unaprijed ugovorom o osiguranju predviđena franšiza, osiguranik snosi sam određeni iznos štete. Franšiza se može ugovoriti kao kvalitativna i kvantitativna. Vrijednost franšize (nije standardizirana i regulira se ugovorom) može se računati kao: apsolutni iznos (npr. u određenom iznosu – 5.000 kn); postotak iznosa osiguranja (npr. u visini od 2% iznosa osiguranja), postotak iznosa štete (npr. u visini od 1% od iznosa štete); kombinacija iznosa štete u postotnom i apsolutnom iznosu (npr. u visini od 3% iznosa štete, ali ne manje od 3.000 kn i ne više od 10.000 kn). Vrijednost franšize može se izraziti i kao vremenska jedinica. Franšiza se može podijeliti na dvije osnovne vrste: odbitna i integralna (obična franšiza).

Funkcije osiguranja

S obzirom na dosad rečeno, može se reći da je glavna funkcija osiguranja funkcija naknade štete, a drugom funkcijom osiguranja smatra se funkcija preventive. Funkcija preventive očituje se kroz financiranje i kreditiranje mjera za sprječavanje mogućnosti nastanka štete, te poticanje osiguranika za uvođenje i provođenje tih mjera. (Klasić, Andrijanić, 2013, str. 11)

Slika 9. Sudionici u osiguranju

Bijelić (2002) kao glavnu funkciju osiguranja ističe pružanje ekonomske zaštite od rizika za imovinu i pojedinca, a ostvaruje se kroz isplatu osigurane svote onim osiguranicima koje je osigurani rizik pogodilo.

Prema Ćurak i Jakovčević (2007) funkcije osiguranja dijele se na zaštitnu funkciju, mobilizacijsko – alokativnu i socijalno – političku funkciju.

Temeljna funkcija zaštitne funkcije je efikasnost kojom se može izmjeriti zadovoljstvo onih koji očekuju zaštitu. U središtu zaštitne funkcije je čovjek koji mora biti zdravstveno osiguran i mirovinski te socijalno zbrinut. Zaštitna funkcija ostvaruje se kroz posrednu i neposrednu zaštitu. Posredna (neizravna) zaštita za zadaću ima ekonomski zaštititi svakog osiguranika, ostvariti sigurnost i stabilnost osiguranika te održati kontinuitet poslovanja. Neposrednom (izravnom) zaštitom se nastoje spriječiti uzroci rizičnih događaja ili barem smanjiti posljedice tijekom određenog rizičnog događaja. Sve aktivnosti neposredne zaštite obuhvaćaju dvije skupine mjera: preventivne i represivne mjere (Ćurak i Jakovčević, 2007, str. 24) Cilj mobilizacijsko – alokacijske zaštite je redistribucija štednje suficitarnih sektora prema onim deficitarnim. Uz obavljanje temeljne djelatnosti osiguranici također djeluju i po pitanju:

- prikupljanja viškova suficitarnih jedinica nudeći brojne oblike osiguranja

- poticanja otvaranja vlastite štednje i brige pojedinca o budućnosti
- alociranja plasmana deficitarnim jedinicama
- ulaganja državnih i komunalnih vrijednosnica podupirući time razvoj
- razvijanja financijskih proizvoda suradnjom s drugim povezanim financijskim institucijama
- pogodovanja modernizaciji sustava garancija (Ćurak i Jakovčević, 2007)

Socijalna funkcija podrazumijeva sveobuhvatnu zdravstvenu, ekonomsku i socijalnu zaštitu pojedinca i obitelji. Ekonomska zaštita zadužena je za pokriće materijalne naknade za nastalu štetu, a kroz takvu vrstu zaštite ističe se i socijalni doprinos, npr. osiguranje od različitih nezgoda, gubitak radne sposobnosti itd. (Ćurak i Jakovčević, 2007) Uz gore navedene funkcije, Bijelić (2002) ističe i antiinflacijsku funkciju osiguranja koja je od velikog značaja u onim zemljama gdje porast inflacije donosi negativne ekonomske posljedice. Osiguranik plaćanjem premije i ulaganjem vlastitih sredstava u osiguranje odgađa potrošnju i stvara pritisak na smanjenje cijena.

Rizik – pojmovno određenje i klasifikacija

Mogućnost postojanja negativnog odstupanja od poželjnog ishoda koji se očekuje ili mu se čovjek nada naziva se rizik. (Vaughan i Vaughan, 2000) Ako se unaprijed zna da će svi ishodi biti pozitivni ili da će se gubitak ipak dogoditi onda se to ne naziva rizikom. Kada postoji rizik da će se određeni događaj ostvariti, vjerojatnost njegovog događanja je između 0 i 1 (Andrijanić i Klasić, 2013), a što je veća vjerojatnost odstupanja od očekivanog ishoda, veća je i izloženost riziku. (Ćurak i Jakovčević, 2007) Ispred navedeni autori također spominju subjektivan i objektivan rizik. Subjektivan rizik predstavlja procjenu osobe o nastupanju objektivnog rizika, dok je objektivan rizik varijacija nekog događaja. Prije nego utvrde premiju osiguratelji će razmotriti i objektivne i subjektivne okolnosti nastojeći utvrditi sve posljedice preuzetog rizika. Rizik je, dakle, vjerojatnost odstupanja od nekakvih očekivanih materijalnih i nematerijalnih šteta, dok su potencijalni uzroci šteta opasnosti poput potresa, požara i poplava najčešće pokretači rizika.

Mogućnost klasifikacije rizika je velika, no u radu je izdvojena sljedeća klasifikacija:

1. Financijski i nefinancijski rizici

2. Osnovni i posebni rizici
3. Dinamički i statički rizici
4. Osigurljivi i neosigurljivi rizici

Vrste osiguranja

Kada se slični ili isti rizici grupiraju u posebne skupine, tj. vrste osiguranja, nastaju i prve podjele osiguranja. S obzirom na veliku izloženost i pojedinca i imovine rizicima, potreban je i veliki broj osiguranja koji odgovara njihovim potrebama. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) donijela je Pravilnik o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja (Andrijanić i Klasić, 2013, str. 114). Osiguranje možemo podijeliti prema sljedećim kriterijima i vrstama:

1. Način pokrića rizika (premijsko, uzajamno i socijalno osiguranje)
2. Način sklapanja ugovora (dobrovoljno, obvezno)
3. Predmet osiguranja (transport, kredit, imovina u širem smislu, osobe)
4. Srodnost rizika (grupacija osiguranja imovine, grupacija osiguranja motornih vozila, grupacija osiguranja transporta i kredita, grupacija osiguranja osoba)
5. Ugovaratelj osiguranja (osiguranje pravnih osoba, osiguranje fizičkih osoba)
6. Struktura premije (rizična, mješovita)
7. Bilanciranje poslovnog rezultata (životna i neživotna osiguranja) (Ćurak, Jakovčević, 2007, str. 115)

Životna osiguranja pružaju zaštitu i financijsku sigurnost čovjeku, njegovoj obitelji i poslovanju. Opasnosti koje su pokrivena ovom vrstom osiguranja su: zaštita partnerstva, hipotekarni dugovi, smrt hranitelja, zaštita poslovanja, školovanje djece. (Andrijanić i Klasić, 2013) Životna osiguranja posebno su zaštićena, vode se odvojeno od neživotnih te se za njih izrađuje posebna bilanca. (Andrijašević i Petranović, 1999)

Vrste životnog osiguranja su:

1. Osiguranje života
2. Rentno osiguranje
3. Dopunska osiguranja životnog osiguranja
4. Osiguranja za slučaj vjenčanja ili rođenja
5. Životno osiguranje kod kojeg osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik
6. Tontine
7. Osiguranje s kapitalizacijom isplate

Neživotna osiguranja zadužena su za pokrivanje svih imovinskih i osobnih rizika te osiguranja od odgovornosti, tj. pokrivaju sve vrste osiguranja osim životnog. Neka neživotna osiguranja sklapaju se prema potrebi, dok su se neka neživotna osiguranja obavezna sklopiti prema zakonu. Uglavnom se neživotna osiguranja sklapaju na trajanje od godinu dana, a višegodišnja i dugoročna osiguranja obnavljaju se svake godine. Neživotna osiguranja pokrivaju širok spektar rizika, daleko više od životnog osiguranja. (Andrijanić i Klasić, 2013)

Vrste neživotnog osiguranja su:

1. Osiguranje od nezgode
2. Zdravstveno osiguranje
3. Osiguranje cestovnih vozila
4. Osiguranje tračnih vozila
5. Osiguranje zračnih letjelica
6. Osiguranje plovila
7. Osiguranje robe u prijevozu
8. Osiguranje od požara i elementarnih šteta

9. Ostala osiguranja imovine
10. Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila
11. Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica
12. Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila
13. Ostala osiguranja od odgovornosti
14. Osiguranje kredita
15. Osiguranje jamstava
16. Osiguranje raznih financijskih gubitaka
17. Osiguranje troškova pravne zaštite
18. Osiguranje pomoći (asistencija) (Zakon o osiguranju, članak 7., Narodne novine, br. 30/15, 2015)

Osiguranje materijalne imovine (pod koje spada osiguranje od elementarnih nepogoda i ostala osiguranja imovine) i osiguranje imovinskih interesa zajedno čine važnu skupinu osiguranja, odnosno imovinska osiguranja.

3.3. Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda i osiguranje od potresa

Imovinsko osiguranje pod koje spada osiguranje od požara i elementarnih šteta jedno je od najstarijih osiguranja kojim se može osigurati imovina. (Anđelinović, Mihelja Žaja, Bedrica, 2019) Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda osigurava korisnika od gubitka i oštećenja materijalne imovine. Prema Klasić, Andrijanić (2013) imovinsko osiguranje po opasnostima koja su pokrivena osiguranjem dijeli se na osnovne i dopunske opasnosti.

- Osnovne opasnosti su: požar, udar groma, eksplozija, oluja, grad (tuča), oštećenja uzrokovana zrakoplovom, vozilima ili životinjama i manifestacije i demonstracije.
- Dopunske opasnosti su: potres, poplava, bujica, visoka voda, istjecanje tekućina, klizanje tla, snježna lavina, odronjavanje u smislu otkidanja i pada materijala kao geološke pojave, pucanj i izlivanje iz vodovodnih cijevi te samozapaljenje zaliha.

Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda prema pravilniku dijeli se na:

- 08.01 Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije i obrta
- 08.02 Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu
- 08.03 Osiguranje od potresa
- 08.99 Ostala osiguranja od požara i elementarnih nepogoda (Pravilnik o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja, NN 23/2016).

Razlika između vrste 08.01 i 08.02 iskazana je u cijeni premije.

Kao jedna od najdestruktivnijih opasnosti, potresi se ne mogu predvidjeti te stoga predstavljaju veliki problem za pojedinca i društvo i bitno se razlikuju od ostalih osiguranih rizika: ne događaju se često (rizik je često podcijenjen); informacije vezane uz učestalost, magnitude i efekte potresa nisu reprezentativni i većinom su nedovoljni uzorci; potres iznenada pogađa šire područje i uzrokuje mnoge individualne gubitke te može utjecati na cijelu ekonomiju zemlje; mjere za smanjenje potresnih gubitaka jako malo štite osigurateljni portfelj. (Klobučar, 2007) Klobučar (2007) također tvrdi da je osiguranje od potresa relativno mlada vrsta imovinskog osiguranja te da se izvorno smatrao neosigurljivom opasnošću. Primarni učinci potresa su izravni produkti vibracije tj. urušavanja kuća, zgrada itd., a veliki udio u štetama imaju sekundarni učinci vibracije tla kao npr. požari, poplave, tsunamiji, koji ponekad nanesu veću štetu nego primarni učinci. Iako su potresi sve učestaliji, što u RH, što općenito u svijetu, te s obzirom na materijalnu štetu koju prouzroče potresi, ljudske žrtve i gubitke, važnost osiguranja od potresa nije dovoljno prepoznata. Prema Andrijanić i Klasić (2013) osiguranje od potresa se najčešće ugovara kao dopunski rizik uz ono osnovno osiguranje stambene ili poslovne imovine. U većini država takvo osiguranje je dostupno kao dodatak na požarnu policu (plaća se dodatna premija) ili se može ponuditi kao zasebna polica koja se može samostalno kupiti. Ovisno o zemlji, osiguranje od potresa može se naći kao: opcionalno pokriće rizika od potresa zajedno s pokrićem rizika drugih prirodnih katastrofa, osiguranje koje je uključeno samo kada se kupi all-risk polica, zasebna samostalna polica, kao standardni dio police osiguranja stambene ili poslovne imovine. (Poposki, 2020)

Hrvatski ured za osiguranje (HUO) ističe kako osiguranje od potresa pokriva štete na građevinskom objektu ili/i stvarima u kućanstvu koje su nastale potresom. Većina

osiguravajućih društava kao uvjet za osiguranje od potresa navode sljedeće: osiguravatelji pokrivaju štete od potresa ako je potres u mjestu osiguranja seizmografski registriran po mjerodavnoj seizmografskoj službi te je jačina potresa pet ili više stupnjeva po Mercalli-Cancani-Siebergovoj ljestvici, što znači da je u takvim slučajevima isključeno ono pokriće kod potresa slabijeg intenziteta.

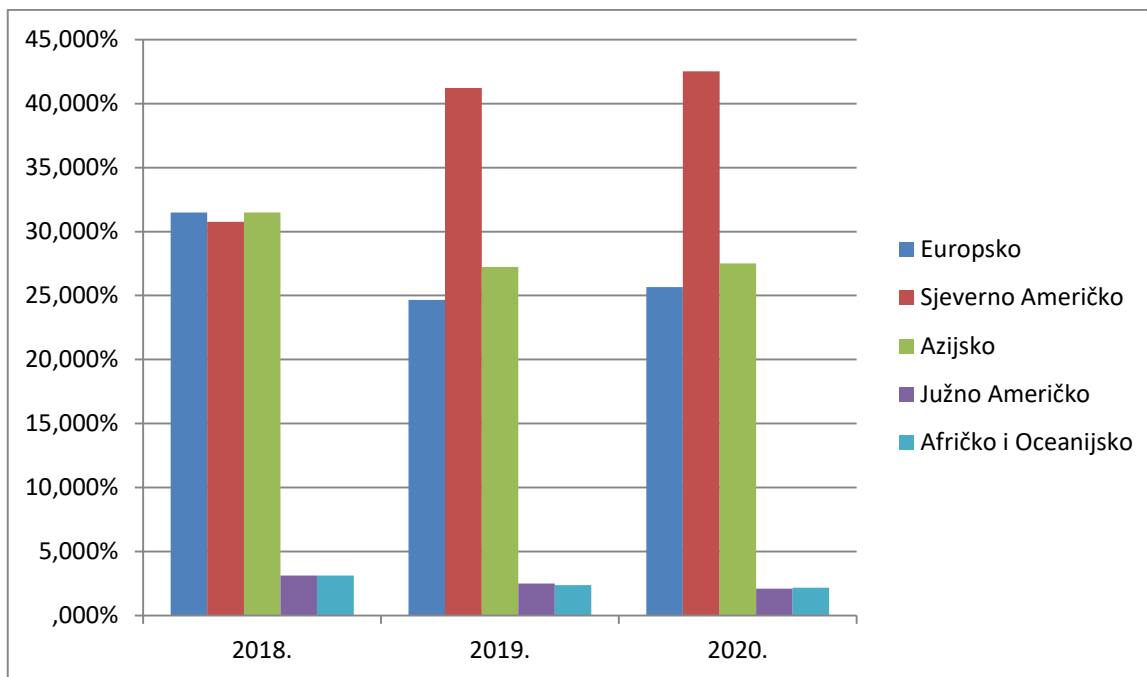
Klobučar (2007, str. 137) ističe da se sve štete koje su se dogodile nakon prve štete (unutar 72 ili 168 sati od početka potresanja tla), računaju kao jedan štetan događaj. No s obzirom na niz potresa koju uslijedi nakon onog „glavnog“, ova odredba je neophodna. Osiguranjem od potresa pokriva se samo izravna šteta, dok se štete od požara, one neizravne, pokrivaju policom imovinskog osiguranja, tj. požarnog osiguranja. (NAIC, 2020) Zbog visokih troškova, a ograničene pokrivenosti ljudi se često ne odlučuju za osiguranje od potresa. Zbog toga je podosiguranje, koje je cjenovno pristupačnije, bolja opcija za kućanstva s nižim prihodima te za mala i srednja poduzeća. (Holzheu i Turner, 2018) Podosiguranje predstavlja razliku između iznosa osiguranja (koji je ekonomski koristan) i iznosa koji je kupljen. Uglavnom će oni ljudi koji su doživjeli značajan potres ili potrese te koji su stalno izloženi riziku potresa kupiti osiguranje od potresa. Potražnja za osiguranjem od potresa raste nakon što se dogodi neki značajniji potres, a ukoliko se na nekom području dugi niz godina nije dogodio značajniji potres, splasnut će i potražnja za odgovarajućom osiguravajućom zaštitom.

Zastupljenost osiguranja od potresa različita je od zemlje do zemlje, a ovisi o izloženosti neke zemlje o riziku potresa. U Hrvatskoj je uz posebno ugovaranje, putem privatnih osiguratelja, osiguranje od potresa moguće ugovoriti kao dodatak, na policu osiguranja od požara i elementarnih šteta (osiguranje imovine). Iako se Hrvatska uz Italiju, Grčku, Tursku i Sjevernu Makedoniju nalazi na tektonski najrizičnijem području u Europi, osiguranje od požara i elementarnih šteta jedna je od vrsta osiguranja koje su nedovoljno zastupljene u hrvatskom osiguravajućem korpusu. (Anđelinović, Mihelja Žaja i Bedrica, 2019)

4. Analiza tržišta osiguranja prije i poslije razornih potresa

U nastavku je izrađen prikaz stanja neživotnog osiguranja na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj uspoređujući agregirane statističke podatke za 2019., 2020. i 2021. godinu. Podaci su ažurni sa 31.12. navedenih godina. U analizi se uspoređuje koliko je bilo osiguravajućih društava, broj sklopljenih polica, bruto premije, broj zaprimljenih odštetnih zahtjeva, likvidirane štete u kunama te udio ne životnog osiguranja naspram drugih vrsta osiguranja. Podaci koji se koriste u ovoj analizi dostupni su na stranicama HANFE (Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga) i Hrvatskog ureda za osiguranje.

Svjetsko tržište osiguranja podijeljeno je na 5 sektora. U svjetskom tržištu 2018. godine Europsko tržište je bilo najveće (31,50%), neznatno manja bila su tržišta Sjeverne Amerike (30,76%) i Azije (31,48%). Najmanja tržišta su Južna Amerika, Afrika i Oceanija sa svega 6,26% ukupnog udjela. U 2019. i 2020. godini dolazi do preokreta. Udjel Europskog tržišta i Azijskog tržišta u 2019. godini pada, a 2020. godine doživljavaju mali rast. Udjeli Sjeverno Američkog tržišta 2019. godine ostvaruje veliki rast, a 2020. godine nastavlja rasti ali u manjem postotku. Sjeverno Američko tržište postaje lider sa 42,53% udjela, Azijsko tržište zauzima drugo mjesto sa 27,51% udjela, a Europsko tržište pada na 25,67%. Južna Amerika, Afrika i Oceanija zajedno padaju na 4,28% udjela. Udio Hrvatskog tržišta na Europskom tržištu je 0,10%, dok je na svjetskom 0,03%. Hrvatska zauzima 65. mjesto na svijetu po visini premije osiguranja. Hrvatski udjeli kako na Europskom tako i na svjetskom tržištu stagniraju. Kretanje svjetskog tržišta prikazano je na grafikonu 1.

Grafikon 1. Kretanje tržišta osiguranja u svijetu

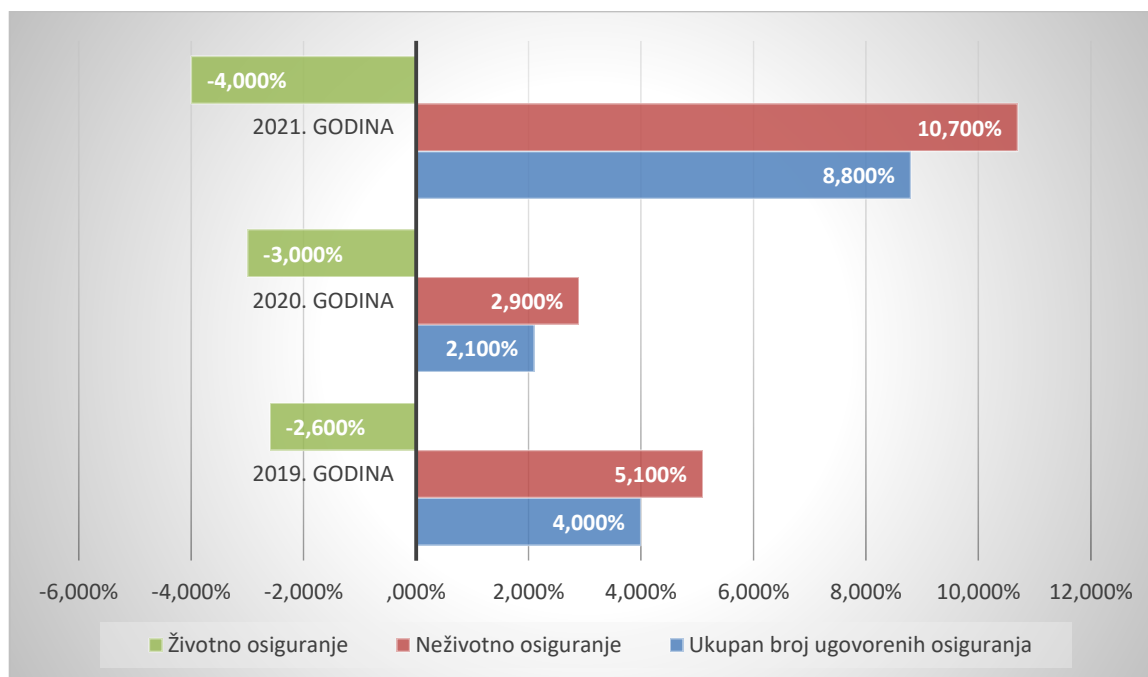
Uspoređujući podatke ukupne premije u BDP-u i ukupne premije po stanovniku, Republika Hrvatska puno zaostaje za zapadnim svijetom. Ukupna premija u BDP-u sa 2,6% u 2018. godini narasla je na 2,9% u 2020. godini, dok je u 2019. godini stagnirala. Ukupna premija po glavi stanovnika u 2018. godini iznosila je 383 USD, 2019. godine 391 USD, a 2020. godine 398 USD. Uspoređujući ovaj podatak sa zapadnim zemljama, primjerice, SAD u 2020. godini ima 12,00% udjela ukupne premije u BDP-u, a ukupna premija po stanovniku je 7.637 USD. Hrvatska daleko zaostaje. Hrvatska zaostaje i od europskog prosjeka koji se kreće oko 7% ukupne premije u BDP-u ili 2.500 USD po glavi stanovnika. Gledajući susjedne zemlje Republika Slovenija u 2020. godini ima 5% udjela ukupne premije u BDP-u, a premija po glavi stanovnika iznosi 1.429 USD-a.

Tablica 3. Kretanje osiguranja u RH

Godina	2019.	2020.	2021.
<i>Društva za neživotno osiguranje</i>	5	4	4
<i>Društva za osiguranje koja se istodobno bave djelatnostima životnog i neživotnog osiguranja</i>	8	8	8
<i>Ukupan broj društava za osiguranje</i>	16	15	15
<i>Broj ugovorenih neživotnih osiguranja</i>	9.342.254	9.651.813	10.647.081
<i>Broj ugovorenih životnih osiguranja</i>	1.450.307	1.406.382	1.349.454
<i>Ukupan broj ugovorenih neživotnih i životnih osiguranja</i>	10.792.561	11.022.195	11.996.535
<i>Bruto premija neživotnih osiguranja (HRK)</i>	7.414.909.527	7.827.617.237	8.800.870.433
<i>Bruto premija životnih osiguranja</i>	3.066.433.326	2.647.453.136	2.897.470.668
<i>Ukupna bruto premija životnog i neživotnog osiguranja (HRK)</i>	10.481.342.853	10.475.070.373	11.698.341.100
<i>Broj šteta u pričuvi neživotnog osiguranja</i>	243.485	285.228	269.223
<i>Broj prijavljenih šteta neživotnog osiguranja u godini</i>	5.038.864	4.972.251	5.859.674
<i>Broj likvidiranih šteta neživotnog osiguranja</i>	4.887.511	4.873.791	5.624.986
<i>Broj otklonjenih (odbijenih) šteta neživotnog osiguranja</i>	109.632	114.478	161.098
<i>Broj neriješenih šteta u godini</i>	285.206	279.469	342.813
<i>Iznos likvidiranih šteta neživotnog osiguranja (HRK)</i>	3.623.722.325	3.764.772.794	4.315.086.275
<i>Ukupan iznos likvidiranih šteta neživotnog i životnog osiguranja (HRK)</i>	5.976.278.694	6.548.767.079	7.312.571.003
<i>Iznos šteta u pričuvi na 31.12. neživotnog osiguranja (HRK)</i>	6.243.828.060	6.734.440.114	6.555.968.147
<i>Udio životnog osiguranja na tržištu RH (%)</i>	13,44%	12,76%	11,25%

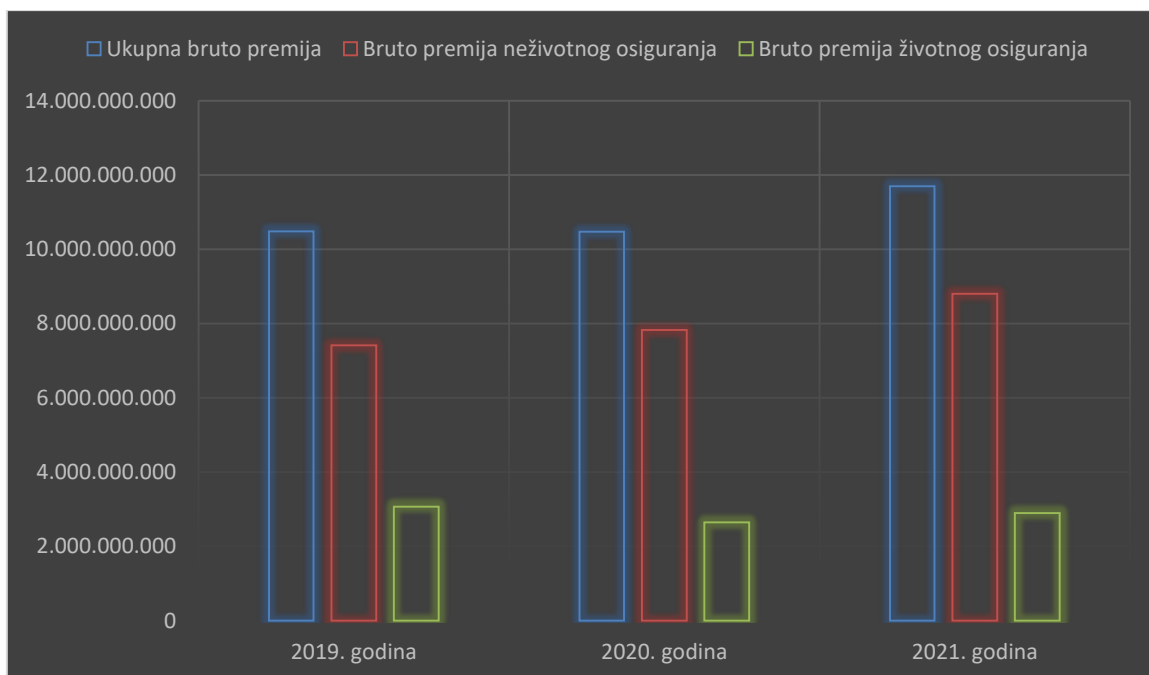
<i>Udio neživotnog osiguranja na tržištu RH (%)</i>	86,56%	87,24%	88,75%
---	--------	--------	--------

Prema podacima iz tablice 3 u Republici Hrvatskoj od 2019. godine do 2021. broj osiguravajućih društava smanjio se za jedan. Broj se umanjio za jedno društvo koje se bavilo isključivo neživotnim osiguranjima. Ukupan broj osiguravajućih kuća u RH je petnaest. U godinama pandemije „COVID – 19“ i godini potresa ljudi su u strahu i sve više shvaćaju značaj osiguranja. Ukupan broj ugovorenih osiguranja u 2019. godine iznosio je 10.792.561, 2020. godine 11.022.195, a 2021. godine 11.996.535. Gledajući kroz postotke rast broja ugovorenih osiguranja u 2019. godine je bio 4,0%, 2020. godine 2,1%, a 2021. godine 8,8%. Zanimljivo je da broj životnih osiguranja pada, ali broj neživotnih značajno raste. 2019. godine rast neživotnih osiguranja bio je 5,1%, a pad životnih osiguranja 2,6%. U 2020. godini rast neživotnih osiguranja iznosio je 2,9%, dok je pad životnih osiguranja bio 3,0%. U 2021. godini rast ugovorenih neživotnih osiguranja bio je velikih 10,7% a pad životnih osiguranja iznosio je 4,0%. Udio neživotnog osiguranja konstantno se povećava u odnosu na udio životnog osiguranja. Grafički prikaz kretanje broja ugovorenih osiguranja prikazan je u grafikonu 2.

Grafikon 2. Kretanje ugovorenih osiguranja u postocima

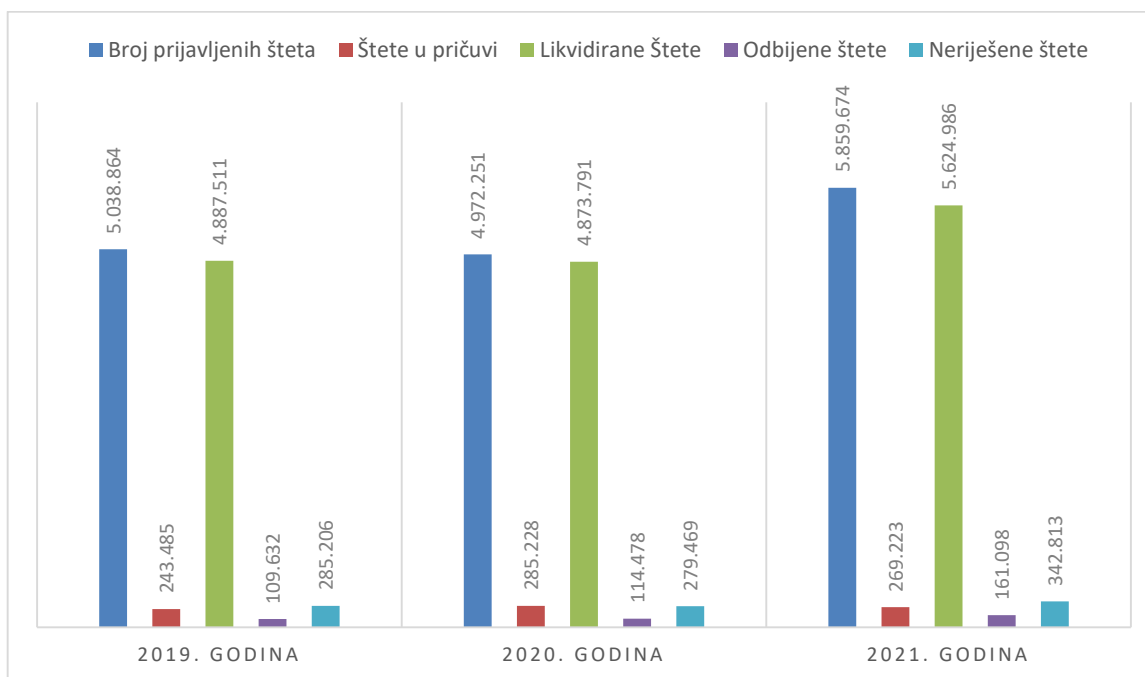
Rast broja osiguranja pratio je i rast ukupne zaračunate premije, osim u 2020. godini gdje je ukupna premija bila manja u odnosu na 2019. godinu za 0,1%. Ukupna bruto premija 2019. godine narasla je za 6,3%, dok je bruto premija neživotnog osiguranja narasla za 10,3%. Ukupna bruto premija 2020. godine pada, ali premija neživotnog osiguranja raste za 5,6%. Rast ukupne bruto premije od 11,7% u 2021. godini ponajviše su uzrokovali potresi, što pokazuje rast premije neživotnih osiguranja od 12,4%. Bruto premija životnog osiguranja 2019. godine bila je manja naspram prethodne godine za 2,2%, 2020. godine pada za velikih 13,7%, a 2021. godine raste za 9,4% u odnosu na 2020. godinu.

Grafikon 3. Tijek bruto premija životnog i neživotnog osiguranja u HRK

Uspoređujući ukupni broj prijavljenih šteta, zanimljivo je da 2020. godine, kada su se dogodili razorni potresi ima manji broj prijavljenih šteta nego u 2019. godini i 2021. godine. U prilog tome ide vrijeme dešavanja Petrinjskog potresa pa se velika većina šteta prijavila u 2021. godini. Broj prijavljenih šteta neživotnog osiguranja u 2019. godini iznosi 5.038.864, a u 2020. godini 4.972.251. što je -1,32%. U 2021. godini zabilježeno je 5.859.674 prijava štete neživotnog osiguranja, naspram 2020. godine to je rast od 17,85%. Od zbroja šteta u pričuvi i prijavljenih šteta u 2019. godini likvidirano je 4.887.511 šteta (92,5%), otklonjeno 109.632 (2,1%) a neriješeno 285.206 šteta (5,4%). U 2020. godini likvidirano je 4.873.791 (92,7%) ,

otklonjeno je 114.478 (2,0%) a neriješeno 279.469 (5,3%) šteta. U 2021. godini likvidirano je 5.624.986 (91,8%), otklonjeno 161.098 (2,6%), a neriješeno 342.813 (5,6%) šteta. Iako je u 2020. godini bilo manje prijavljenih šteta nego u 2019. godini, 2020. godine iznos likvidirane štete bio je veći od likvidirane štete u 2019. godini. Točnije 2019. godine likvidirana šteta iznosila je 3.623.722.325 kn, 2020. godine 3.764.772.794 kn (+3,9%), a 2021. godine 4.315.086.275 kn (+14,6%).

Grafikon 4. Analiza broja šteta neživotnog osiguranja

4.1. Analiza tržišta osiguranja od požara i potresa prije i poslije razornih potresa u RH

U nastavku je izrađena analiza kretanja osiguranja od požara i elementarnih nepogoda, prije i poslije razornih potresa u RH. Statistički podaci odnose se na godine 2019., 2020. i 2021. U analizi se uspoređuje broj sklopljenih osiguranja od požara i potresa, ukupan bruto iznos polica, broj likvidiranih šteta te postotak udjela osiguranja od požara i potresa. Svi podaci koji se koriste u ovoj analizi nalaze se na stranicama HANFA-e i Hrvatskog ureda za osiguranje.

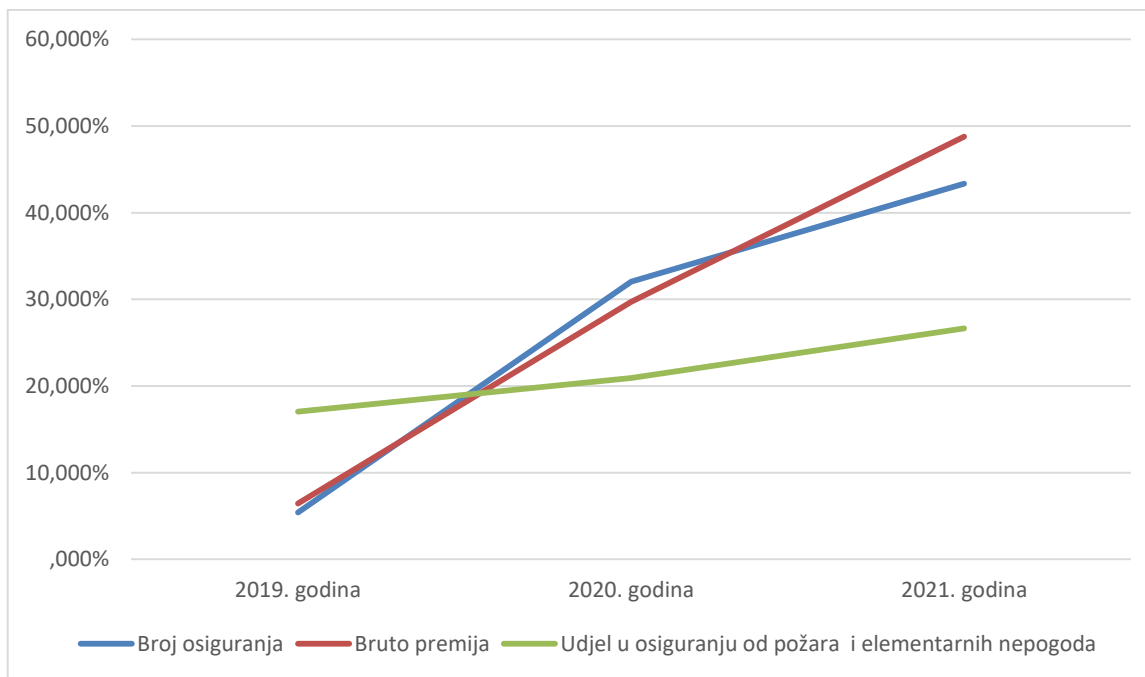
Tablica 4. Kretanje osiguranja od požara i elementarnih nepogoda

2019. godina	Broj osiguranja	Zaračunata bruto premija HRK	Broj šteta	Likvidirane štete u HRK
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije i obrta	483.137	404.728.142	27.805	182.295.294
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu	26.957	160.199.319	3.023	114.323.124
Osiguranje od potresa	106.388	85.078.261	10	136.859
Ostala osiguranja od požara i elementarnih nepogoda	8.272	26.954.680	1.648	5.257.159
Ukupno	624.754	676.960.402	32.486	302.012.435
2020. godina	Broj osiguranja	Zaračunata bruto premija HRK	Broj šteta	Likvidirane štete u HRK
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije i obrta	494.833	425.274.147	27.929	188.096.457
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu	27.784	159.351.931	2.847	70.816.881
Osiguranje od potresa	140.475	110.354.710	7.435	247.381.485
Ostala osiguranja od požara i elementarnih nepogoda	8.166	32.998.204	1.671	8.554.606
Ukupno	671.258	727.978.992	39.882	514.849.429

2021. godina	Broj osiguranja	Zaračunata bruto premija HRK	Broj šteta	Likvidirane štete u HRK
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije i obrta	517.254	446.052.279	25.051	181.651.666
Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu	29.431	166.698.152	2.820	81.831.461
Osiguranje od potresa	201.382	164.185.489	7.747	293.709.733
Ostala osiguranja od požara i elementarnih nepogoda	7.461	32.769.973	1.460	9.437.024
Ukupno	755.528	809.705.856	37.078	566.629.884

Prema podacima iz tablice 4, osiguranje od potresa i elementarnih nepogoda dijeli se na 4 skupine. Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije, osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu, Osiguranje od potresa te ostala osiguranja od požara i elementarnih nepogoda.

Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda ukupno gledajući je u konstantnom rastu, od 2019. godine do 2021. godine broj ugovorenih osiguranja narastao je za 20,93%. Ponajviše su ovaj rast uzrokovali razorni potresi u 2020. godini. Gledajući samo osiguranje od potresa 2020. godine ugovoreno je 34.087 polica više u odnosu na 2019. godinu, što je rast od 32,04%. U 2021. godini bilježi se povijestan rast ugovorenih osiguranja od potresa, 2021. godine ugovoreno je 60.907 osiguranja od potresa više nego u 2020. godini, što je čak 43,36% više.

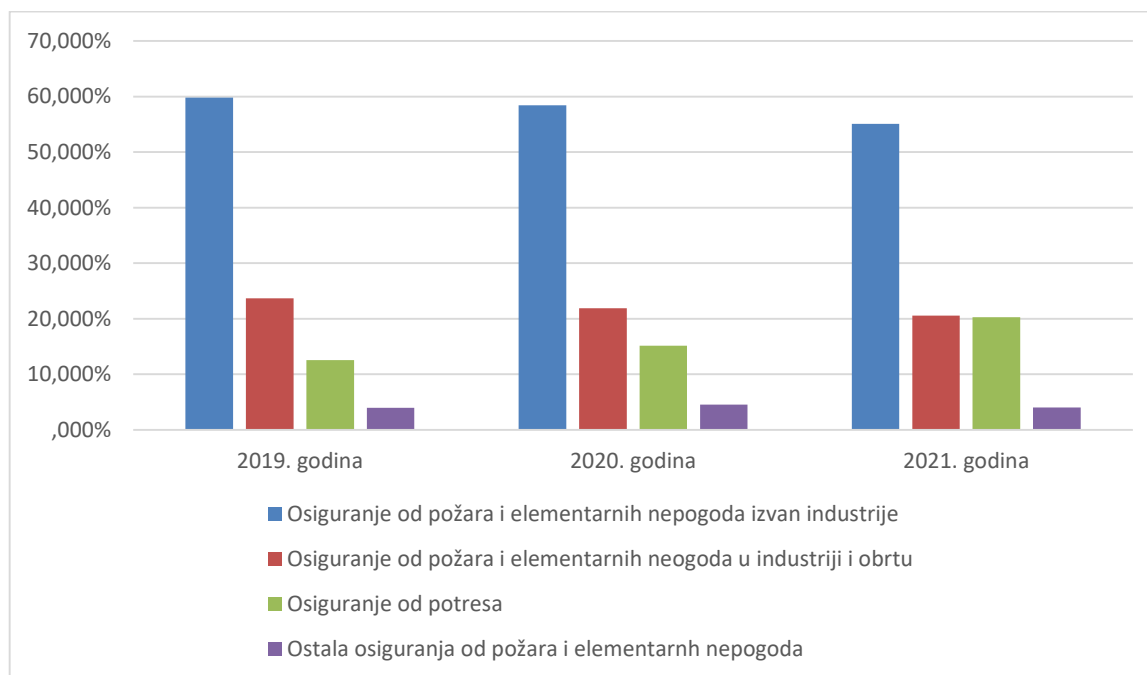

Grafikon 5. Postotak rasta broja osiguranja i bruto premije osiguranja od potresa

Zaračunata bruto premija u 2021. godini se gotovo udvostručila naspram 2019. godine, točnije porasla je za 92,98%. Premija osiguranja od potresa 2019. godine narasla je 6,46%, zatim u godini potresa raste 29,71%, a 2021. godine raste povijesnih 48,78%. Gledajući godinu potresa 2020. godinu i 2021. godinu ukupan broj prijavljenih šteta iznosio je 15.182, a ukupno je likvidirano 541.091.218 kuna štete. Udio osiguranja od potresa u osiguranju od požara i elementarnih nepogoda prema broju osiguranja 2019. godine bio je 17,03%, 2020. godine 20,93%, a 2021. godine doseže veliki udjel od 26,65%. Rast osiguranja od potresa grafički pokazuje grafikon 5.

Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije raste iz godinu u godinu prema broju osiguranja i zaračunate bruto premije, osim 2019. godine gdje se bilježi pad broja sklopljenih osiguranja naspram prethodne godine. Najveći broj osiguranja kao i bruto premija ostvarili su se 2021. godine. Dok su najveći broj šteta i visina likvidirane štete u kunama bili 2020. godine. Isto tako su se kretala tržišta osiguranja od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu te ostala osiguranja od požara i elementarnih nepogoda kao što se vidi u tablici 4.

Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije i obrta ima najveći udjel u osiguranjima od požara i elementarnih nepogoda. Taj udjel pada s obzirom da se povećava broj osiguranja od potresa. Udjel u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji 2019. godine, osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije i obrta imalo je udjel 59,79%, osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu 23,66%, osiguranje od potresa 12,57% te ostala osiguranja od požara i elementarnih nepogoda 3,98%. 2020. godine udjel osiguranja od požara i elementarnih nepogoda pada na 58,42% isto tako osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu pada na 21,89%, dok osiguranje od potresa raste na 15,16%, a ostala osiguranja od potresa i elementarnih nepogoda rastu za 4,53% u ukupnoj premiji osiguranja od požara i elementarnih nepogoda. Godine 2021. osiguranje od požara i elementarnih nepogoda izvan industrije nastavlja gubiti udio u ukupnoj bruto premiji te iznosi 55,09%, isto tako osiguranje od požara i elementarnih nepogoda u industriji i obrtu sa udjelom od 20,59%. Značajan rast bilježi osiguranje od potresa koje ima udio 20,28% u ukupnoj zaračunatoj premiji osiguranja od potresa i elementarnih nepogoda, što prikazuje grafikon 6.

Grafikon 6. Postotak udjela u ukupnoj bruto premiji pojedinih osiguranja unutar osiguranja od požara i elementarnih nepogoda

5. Analiza ugovorenih polica osiguranja prije i poslije potresa

U ovom dijelu rada provest će se analiza polica osiguranja koje imaju osigurane rizike požara i potresa. Police su sklopljene prije i poslije razornih potresa u RH. Police osiguravaju privatne građevinske nekretnine. Usporedbom tih polica dobiva se realni prikaz kako je potres utjecao na premije osiguranja. Police osiguranja koje se uspoređuju ustupile su osiguravajuće kuće Euroherc, osiguranje (Agram grupa) i Grawe osiguranje.

Polica osiguranja Euroherc prije potresa

Tablica 5. Polica osiguranja imovine Euroherc prije potresa

Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda, osiguranje od potresa [prije potresa]			
Početak osiguranja 03.07.2019. 24 sata		Završetak osiguranja do 03.07.2020. do 24 sata	
Osigurani interes	Opis	Svota osiguranja	Premija
Osigurani interes - Građevina - zgrada	Stambena kuća s pomoćnim i ostalim pripadajućim građevinama (garaža, spremište, ograda i sl.). Neto korisna površina: 100 m ² Vrsta gradnje građevinskog objekta: Zidana	360.000,00 kn	563,42 kn
Osigurani interes - Pokretnine stambene zgrade	Stvari kućanstva u stambenoj kući za stalno stanovanje, uključivo i stvari kućanstva u pomoćnim građevinama (garaži, spremištu i sl.)	100.000,00 kn	266,35 kn
Ukupno premija			829,77 kn
Komerrijalna umanjena		Postotak	Iznos
1	Za plaćanje odjednom	5%	-41,49 kn
3	Za višegodišnje trajanje osiguranja	10%	-78,83 kn
Ukupno premija nakon popusta			709,45 kn

Osnovni rizici	POŽAR, EKSPLOZIJA (IMPLOZIJA), OLUJA, ELEMENTARNE NEPOGODE (OSIM OLUJE), UDAR MUNJE, TUČA (GRAD), POPLAVA
Ostala osiguranja imovine	PROVALA KRAĐA I RAZBOJNIŠTVO; LOM STAKLENIH, KERAMIČKIH, KAMENIH POVRŠINA I REKLAMA
Dopunski rizici	IZLJEV VODE I DRUGIH TEKUĆINA; POTRES

Polica osiguranja imovine od požara i elementarnih nepogoda koja uključuje osigurani rizik potres ugovorena je prije razornih potresa. Policom je osigurana stambena kuća s pomoćnim zgradama ukupne površine 100 m². Osigurana svota u slučaju događaja, odnosno štete, iznosi 360.000,00 kn. Isto tako u ovoj polici osigurane su stvari kućanstva i pomoćnih zgrada, stvari su osigurane na 100.000,00 kn, u slučaju štete po osiguranim rizicima. Pokrića police, tj osigurani rizici su:

Osnovni: Požar, Eksplozija (implozija), Oluja, Elementarne nepogode (osim oluje), Udar munje, Tuča (grad), Poplava

Dopunski rizici: Izljev vode i drugih tekućina; Potres

Dopunski rizici: Provala, krađa i razbojništvo; Lom staklenih, keramičkih, kamenih površina i reklama

Premija za stambenu zgradu iznosi 563,42 kn, a za stvari u kućanstvu 266,35 kn što je ukupno 829,77 kn. Taj iznos umanjen je za komercijalna umanjenja koja nudi ponuditelj police osiguranja. Kada se zbroje sva umanjenja polica je jeftinija te premija pada na 709,45 kn, što je 14,5% jeftinije. Cijena s popustom nije relevantna za usporedbu jer svatko ima različite popuste te se uvjeti popusta mijenjaju iz godine u godinu.

Polica osiguranja Euroherc poslije potresa

Tablica 6. Polica osiguranja Euroherc poslije potresa

Osiguranje od požara i elementarnih nepogoda, osiguranje od potresa [prije potresa]			
Početak osiguranja 03.07.2022. od 24 sata		Završetak osiguranja do 03.07.2023. do 24 sata	
Osigurani interes	Opis	Svota osiguranja	Premija
Osigurani interes - Građevina - zgrada	Stambena kuća s pomoćnim i ostalim pripadajućim građevinama (garaža, spremište, ograda i sl.). Neto korisna površina: 100 m ² Vrsta gradnje građevinskog objekta: Zidana	360.000,00 kn	563,42 kn
Osigurani interes - Pokretnine stambene zgrade	Stvari kućanstva u stambenoj kući za stalno stanovanje, uključivo i stvari kućanstva u pomoćnim građevinama (garaži, spremištu i sl.)	100.000,00 kn	266,35 kn
Ukupno premija			829,77 kn
Komercijalna umanjena		Postotak	Iznos
1	Za plaćanje odjednom	5%	-41,49 kn
3	Za višegodišnje trajanje osiguranja	10%	-78,83 kn
Ukupno premija nakon popusta			709,45 kn
Osnovni rizici	POŽAR, EKSPLOZIJA (IMPLOZIJA), OLUJA, ELEMENTARNE NEPOGODE (OSIM OLUJE), UDAR MUNJE, TUČA (GRAD), POPLAVA		
Ostala osiguranja imovine	PROVALA KRAĐA I RAZBOJNIŠTVO; LOM STAKLENIH, KERAMIČKIH, KAMENIH POVRŠINA I REKLAMA		
Dopunski rizici	IZLJEV VODE I DRUGIH TEKUĆINA; POTRES		

Polica osiguranja iz tablice 6 poslije potresa je u potpunosti ista kao polica iz tablice 5 (prije potresa) glede osiguranog objekta, osiguranih stvari te osiguranih rizika. Zanimljivo je da je premija osiguranja ostala ista. Očekivalo se da će osiguravajuće kuće povisiti premije osiguranja, no u ovoj osiguravajućoj kući to nije slučaj.

Polica osiguranja Grawe prije potresa

Tablica 7. Polica osiguranja prije potresa Grawe

Osiguranje o požara i elementarnih nepogoda, osiguranje od potresa [poslije potresa]			
Početak osiguranja 01.02.2020.		Završetak osiguranja 01.02.2021.	
Osigurani interes	Opis	Svota osiguranja	Premija
Osigurani interes - Građevina - zgrada	Etažno vlasništvo, Ukupne kvadrature: 43m ² , Godina izgradnje 1964.	159.530,00 kn	259,70 kn
Osigurani interes - Građevina - zgrada	Osiguranje od potresa, ukupna kvadratura: 43 m ² , godina izgradnje 1964.	159.530,00 kn	222,60 kn
Osigurani interes - Pokretnine stambene zgrade	Ukupni sadržaj domaćinstva, ukupne kvadrature:43 m ²	143.577,00 kn	298,67 kn
Ukupno premija			780,97 kn
Osigurani rizici	Požar, eksplozija, oluja, udar munje (direktni), tuča, poplava, izlivanje vode i drugih tekućina, potres;		

	provala, krađa i razbojništvo; lom staklenih, kamenih, keramičkih površina
--	--

Polica osiguranja od požara i elementarnih nepogoda koja uključuje potres iz tablice 7 ugovorena je za stambeni objekt površine 43 m², a nalazi se u stambenoj zgradi. Osigurana svota u slučaju požara i elementarnih nepogoda je 159.530,00 kn, isto je u slučaju osiguranog slučaja – potresa. Premija osiguranja u slučaju požara i elementarnih nepogoda iznosi 259,70 kn dok je u slučaju potresa 222,60 kn. Svota osiguranja za stvari u stambenom objektu je 143.577,00 kn, a premija osiguranja je 298,67 kn. Ukupna godišnja bruto premija iznosi 780,97 kn. Uvjeti osiguranja, odnosno pokrića police su isti kao i u prethodne dvije police.

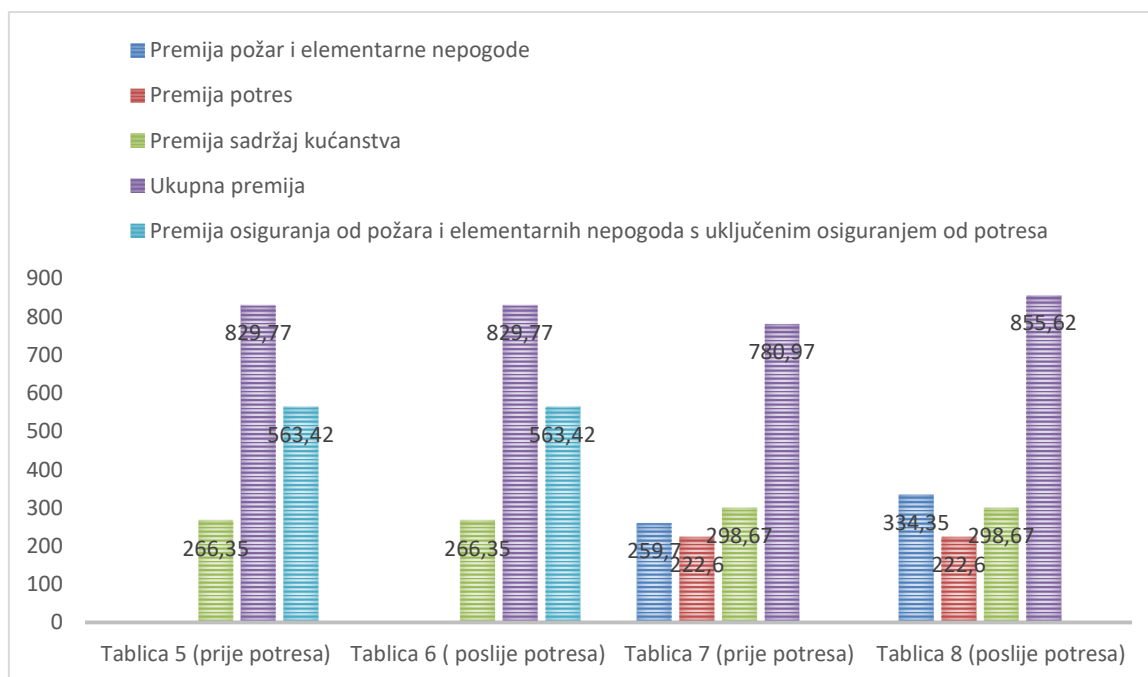
Polica osiguranja Grawe poslije potresa

Tablica 8. Polica osiguranja Grawe poslije potresa

Osiguranje o požara i elementarnih nepogoda, osiguranje od potresa [poslije potresa]			
Osigurani interes	Opis	Svota osiguranja	Premija
Osigurani interes - Građevina - zgrada	Etažno vlasništvo, Ukupne kvadrature: 43m ² , Godina izgradnje 1964.	159.530,00 kn	334,35 kn
Osigurani interes - Građevina - zgrada	Osiguranje od potresa, ukupna kvadratura: 43 m ² , godina izgradnje 1964.	159.530,00 kn	222,60 kn

Osigurani interes - Pokretnine stambene zgrade	Ukupni sadržaj domaćinstva, ukupne kvadrature:43 m ²	143.577,00 kn	298,67 kn
Ukupno premija			855,62 kn
Osigurani rizici	Požar, eksplozija, oluja, udar munje (direktni), tuča, poplava, izlivanje vode i drugih tekućina, potres; provala, krađa i razbojništvo; lom staklenih, kamenih, keramičkih površina		

Uvjeti osiguranja u tablici 8 u odnosu na tablicu 7 nisu se mijenjali. Ostala je ista osigurana svota za sve osigurane događaje kao u tablici 7. Promjena poslije potresa vidi se samo u premiji osiguranja od požara i elementarnih nepogoda gdje se premija povećala sa 259,60 kn na 334,5 kn, što je rast 28,85%. Ukupna premija povećala se za 9,56%. Premija osiguranja od potresa nije se mijenjala.

Grafikon 7. Kretanje premije ugovorenih osiguranja prije i poslije potresa

5.1. Zaključak analize polica osiguranja

Uspoređujući police iz dvije različite osiguravajuće kuće zaključuje se da se visina premija osiguranja gotovo nisu mijenjale. Nakon potresa utvrđuje se zanemarivo povećanje premije osiguranja od požara u polici osiguranja koje se nalazi u tablici 8. Premija od potresa ostala je nepromijenjena što je bilo izvan očekivanja. Osiguravajuće kuće očito su složne da neće mijenjati premije, da bi privukle što više ljudi koje se žele osigurati u slučaju požara, elementarnih nepogoda i potresa, tj. osigurati svoje nekretnine ili pokretnine. Iz navedenih polica može se vidjeti da premije osiguranja na godišnjoj bazi nisu tako skupe te su uglavnom prihvatljive za svačiji novčanik. Ukoliko osiguranik ispunjava uvjete za komercijalne popuste premije osiguranja, postaju još povoljnije.

6. Zaključak

Poslije svake velike elementarne nepogode, uvijek se postavlja pitanje što se moglo preventivno učiniti da razmjjer katastrofe bude manji. Tako je bilo nakon potresa na području Zagreba i Petrinje u 2020. godini. Uz živote koje je potres odnio, nanio je veliku materijalnu štetu. Nažalost životi se ne mogu vratiti i to je najveća bol čovjeka. Materijalne stvari se mogu vratiti, popraviti izgraditi itd., no suočeni financijskim „siromaštvom“ većina građana Zagreba, Petrinje i Petrinjske okolice ne može vratiti svoje objekte u prvobitno stanje. Gledajući u godine prije potresa može se zaključiti da se za riječ „potres“ čulo za daleke zemlje, gledale su se katastrofe koje on prouzrokuje, osim ljudske empatije, nije se ništa poduzimalo.

Prema svim studijama Hrvatskoj prijete jaki i razorni potresi gotovo na cijelom teritoriju. Grad Zagreb imao je dobru informiranost građana što raditi u slučaju katastrofa, to su bili plakati sa sigurnim mjestima gdje bi se građani trebali uputiti u slučaju istog. Prvenstveno trebalo je građanstvo upoznati s činjenicama koje stoje, što građanstvu prijete, kako preventivno postupiti, što činiti, itd. Osiguranjem se pokriva nastala šteta. Radilo se o osiguranju od požara i elementarnih nepogoda ili osiguranju od potresa, svako osiguranje je rješenje za bezbolnije rješavanje nastalih posljedica.

Prije potresa može se vidjeti da broj osiguranih objekata od potresa je jako mali oko 100.000 polica na razini cijele Republike Hrvatske, dok se ukupni broj polica osiguranja od požara i elementarnih nepogoda kretao oko 600.000 polica. Znači samo jedna šestina tog udjela bila su osiguranja od potresa. A to je ponajviše razlog edukacije i svijesti o elementarnim katastrofama koje nam prijete. U odnosu na potres, o riziku požara ljudi su svjesni opasnosti pa se uz preventivne mjere, ljudi dodatno osiguraju od rizika požara i elementarnih nepogoda. Isto tako zakoni, odnosno pravilnici raznih institucija npr. prilikom podizanja stambenog kredita, utječu na brojku sklopljenih osiguranja od požara i elementarnih nepogoda. Potresi koji su se dogodili, učinili su da se broj ugovorenih rizika od potresa uveća gotovo za 100%, odnosno u 2021. godini ugovoreno je 201.382 polica osiguranja od potresa. Značajan pomak, no i dalje ima puno prostora za širenje tržišta tog osiguranja. Iz analiza polica osiguranja, može se zaključiti da su osiguravajuće kuće bile korektne te cijene premije se nisu mijenjale. Isto tako premije nisu visoke, te su za svačiji „džep“. Premija naravno ovisi o visini ugovorene svote u slučaju osiguranog događaja, no iz analiziranih polica može se vidjeti da cijene nisu previsoke. Svako

osiguravajuće društvo ima svoja komercijalna umanjena s kojima visina premije se znatno umanjuje.

Osiguranje u Republici Hrvatskoj općenito je na dosta niskim granama, usporedno sa susjednom Slovenijom, RH je daleko iza njih po visini ukupno zaračunate bruto premije, a za ostalim zapadnim državama još više. Razni su parametri zašto je to tako, ali najveći problem je neupućenost, nedovoljna edukacija, promidžba te povjerenje u osiguravajuća društva. Mnogi građani imali su neugodna iskustva s osiguravajućim društvima, zato bi regulativne agencije morale što više i što bolje pratiti rad društva te izlaziti u susret oštećenim građanima, odnosno adekvatno sankcionirati osiguravajuća društva u slučaju nekih nepravilnosti. Na taj način povećalo bi se povjerenje, jer bi se zakinuća od strane osiguravajućih društava smanjila na minimum. Svako osiguranje je dobro osiguranje. Potrebno je paziti na uvjete osiguranja i koji su rizici pokriveni, te tako svaka osoba koja ima osiguranu svoju imovinu može imati manje briga i biti siguran.

Literatura

- 1.) Andrijašević, S. i Petranović, V.: *Ekonomika osiguranja*, Zagreb, Alfa, 1999
- 2.) Anđelinović, M., Žaja, M., i Bedrica, A.: (2019) *Odrednice potražnje za osiguranjem od požara i elementarnih šteta*. Hrvatski časopis za osiguranje[online], (2), str. 131-145. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/233511>
- 3.) Atalić, J., Šavor Novak M., Uroš, M.: (2019.), „Rizik od potresa za Hrvatsku: pregled istraživanja i postojećih procjena sa smjernicama za budućnost,“ *Građevinar* 2019
- 4.) Bijelić, M.: *Osiguranje i reosiguranje*, Tectus, Zagreb, 2002
- 5.) Ćurak M., Jakovčević D.: *Osiguranje i rizici*, RRIF, Zagreb, 2007
- 6.) Holzheu, T. i Turner, G. (2018): *The Natural Catastrophe Protection Gap: Measurement, Root Causes and Ways of Addressing Underinsurance for Extreme Events*. *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice* [online]. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/321891415_The_Natural_Catastrophe_Protection_Gap_Measurement_Root_Causes_and_Ways_of_Addresssing_Underinsurance_for_Extreme_Events
- 7.) Klasić, K., Andrijanić, I.: *Osnove osiguranja – načela i praksa*, TEB, Zagreb, 3. izdanje, 2013
- 8.) Klobučar, D.: *Risk management i osiguranje*. Zagreb: Tectus, 2007
- 9.) National Association of Insurance Commissioners - NAIC (2020): *EARTHQUAKE INSURANCE* [online] Dostupno na: https://content.naic.org/cipr_topics/topic_earthquake_insurance.htm
- 10.) Nola, I.A., Doko Jelinić, J., Žuškin, E., i Kratošvil, M.: (2012), „Potresi – povjesni pregled, okolišni i zdravstveni učinci i mjere zdravstvene skrbi,“ Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Škola narodnog zdravlja “Andrija Štampar”, Dom zdravlja MUP, Zagreb, Hrvatska, vol. 64: 327-337 str. [<https://hrcak.srce.hr/file/152812>]
- 11.) Poposki, K. (2020): *Osiguranje od rizika potresa – najnovija kretanja i budući izazovi*. Hrvatski časopis za osiguranje[online], (3), str. 27-51. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/242246>
- 12.) *Pravilnik o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja*, NN 23/2016

- 13.) Potres u Hrvatskoj iz prosinca 2020., Brza procjena šteta i potreba, Vlada Republike hrvatske
(https://mpgi.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Potres/RDNA_2021_07_02_web_HR.pdf)
- 14.) Rafaj, J.: Tržište osiguranja priručnik, HANFA, Zagreb, 2009
- 15.) Stipić, M.: Osiguranje s osnovama reosiguranja, Sveučilište u Splitu, Split, 2008
- 16.) Vaughan, E.J. i T..M.: Osnove osiguranja, upravljanje rizicima, Zagreb, Mate, 2000
- 17.) Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20
- 18.) Zelenika, R. (1996). Relevantna obilježja reosiguranja. Naše more, 43 (3-4), 117-127. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/209552>

Mrežni izvori:

- 1.) pmf.unizg.hr, pristupljeno 16.8.2022., <https://www.pmf.unizg.hr>
- 2.) potresi.hr, pristupljeno 16.8.2022..., <https://www.potresi.hr/>
- 3.) Stožer civilne zaštite, pristupljeno 19.8.2022., www.potresinfo.gov.hr/
- 4.) Jutarnji list, pristupljeno 17.8.2022., www.jutarnji.hr

Prilozi

Slike

Slika 1. Vrste pomicanja tektonskih ploča

(<http://geol.pmf.hr/~mjuracic/predavanja/Geol%20mora%2003%20morfogeneza.pdf>)

Slika 2. Shematski prikaz potresa

(<https://www.znanje.org/i/i25/05iv02/05iv0210/zemljotresi%201.htm>)

Slika 3. Procjena rizika od katastrofa u RH, urok: potres (Izvor: <https://civilna-zastita.gov.hr/>)

Slika 4. Materijalna šteta Zagrebačkog potresa 2020. (izvor:

<https://www.vecernji.hr/vijesti/posljedice-potresa-u-zagrebu-steta-u-bolnici-rebro-odlomljen-i-vrh-katedrale-13877489>)

Slika 5. Broj potresa s magnitudama većim od 2.0 do 31. prosinca 2021. godine (izvor:

https://www.pmf.unizg.hr/geof/seizmoloska_sluzba/o_zagrebackom_potresu_2020/druga_godisnjica_zagrebackog_potresa)

Slika 6. Intenzitet glavnog Petrinjskog potresa 29.12.2020. u 12:19h. (izvor:

http://www.pmf.unizg.hr/geof/seizmoloska_sluzba/mjesec_dana_od_glavnog_petrinjskog_potresa)

Slika 7. Posljedice potresa u Petrinji, Sisku i Glini (Izvor:

<https://www.jutarnji.hr/video/news/snazan-potres-magnitude-6-2-pogodio-petrinju-raste-broj-zrtava-mnogo-je-ozlijeđenih-15039620>)

Slika 8. Potresi magnitude veće od 2.0 na području Petrinje, Siska i Gline (Izvor:

http://www.pmf.unizg.hr/geof/seizmoloska_sluzba/mjesec_dana_od_glavnog_petrinjskog_potresa#)

Slika 9. Sudionici u osiguranju (Klasić, Andrijanić, 2013, str. 12)

Tablice

Tablica 1. Jačina, učinak i učestalost potresa [Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Richterova_ljestvica]

Tablica 2. Razorni potresi u RH kroz povijest

Tablica 3. Kretanje osiguranja u RH

Tablica 4. Kretanje osiguranja od požara i elementarnih nepogoda

Tablica 5. Polica osiguranja imovine Euroherc prije potresa

Tablica 6. Polica osiguranja Euroherc poslije potresa

Tablica 7. Polica osiguranja prije potresa Grawe

Tablica 8. Polica osiguranja Grawe poslije potresa

Grafikoni

Grafikon 1. Kretanje tržišta osiguranja u svijetu (Izvor: www.huo.hr)

Grafikon 2. Kretanje ugovorenih osiguranja u postocima

Grafikon 3. Tijek bruto premija životnog i neživotnog osiguranja u HRK

Grafikon 4. Analiza broja šteta neživotnog osiguranja

Grafikon 5. Postotak rasta broja osiguranja i bruto premije osiguranja od potresa

Grafikon 6. Postotak udjela u ukupnoj bruto premiji pojedinih osiguranja unutar osiguranja od požara i elementarnih nepogoda

Grafikon 7. Kretanje premije ugovorenih osiguranja prije i poslije potresa